

RELIQVIAE CONTROVERSIAE 1785,6
INTER
BVLGARVM DE BVLGARIS ET MARTINVM GOSIAM 7
DE
PRAELATIONE DOTIS.

P 413
PROGRAMMA
QVO
PRAENOBISSIMI AC CLARISSIMI
GOTTLIEB HVFELAND
GEDANENSIS
LIBERALIVM ARTIVM MAGISTRI
DISPVATIONEM INAVGVRALEM
DE
LEGVM IN PANDECTIS INTERPRETANDARVM
SVBSIDIO
EX EARVM NEXV ET CONSECVTIONE
PETENDO
D. X. SEPT. ANN. MDCCLXXXV.
INSTITVENDAM

INDICIT
CAR. FRID. WALCHIVS, D.
ORD. IVRISCONSVLTORVM SENIOR AC DECANVS.

I E N A E
LITTERIS HELLERIANIS.

ILLUSTRATIONES
VULGARUM DE EYBACHIS ET MARTINIIS GORAN

FRABATIONE DOTIS

PROGRAMMA

1870

FRABATIONES AC CLAVES

GOTTLIEB HOFFMANN

FRABATIONES AC CLAVES

FRABATIONES AC CLAVES

FRABATIONES AC CLAVES

FRABATIONES AC CLAVES

FRABATIONES AC CLAVES

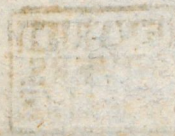
FRABATIONES AC CLAVES

FRABATIONES AC CLAVES

FRABATIONES AC CLAVES

GAR. H. W. G. H. D.

FRABATIONES AC CLAVES

TANTA providentia leges sunt conceptae, quas tulit IUSTINIANVS de hypotheca, vxori in bonis mariti ob dotem, ipsi illatam, competente *a)*, vt, si quoque cum AVG. LEYSERO *b)* haud coniciamus, factas esse illas suafu hortatuque THEODORAE; admirari tamen debeamus singularem illam curam, qua caueret, ne detrimenti quid caperet res vxoria. Plana sunt, quae ibi traduntur, atque abunde ex iis constat praestantia pignoris taciti, doti tributi; nihilo tamen minus perpetuae illae turbae ac rixae, quas media aetate iuris interpretes, *glossatorum* nomine noti, fouerent, effecerunt, vt ab iis vario modo exponantur et reuera sint flexiloua atque ambigua, quae ea de re proferunt. Licet IO. SAL. BRUNNQVELLIVS inter controuersias, istos inter iuriconsultos agitates, litem haud referat, quam BVLGARVS DE BVLGARIS cum MARTINO GOSIA *d)* habuit de creditoribus hypothecariis, qui sunt vxore potiores; illius tamen ACCVRSIVS *e)* mentionem fecit. *Et nota, inquit, quod hic est triplex opinio*

A 2

- a)* L. 12. C. qui pot. in pignore L. 30. C. de iure dot. Nou. 97. cap. 1. et 2. ac Nou. 109. cap. 1.
b) spec. XIII. med. 2.
c) prol. de sectis et controuersis iuris Iustiniani interpretum, quos glossatores vocamus, tom. 1. opuscul. p. 303.
d) de his iuriconsultis plura proferunt GVIL. PANCIROLLVS, de claris leg. interpretibus, libr. II. cap. 14. IO. FICHARDVS, vir. recent. iuriconsult. p. 400. atque auctores der Halis. Ben. Beitrage zu der iuristischen gelehrten Historie, tom. III. p. 728.
e) ad L. 12. C. qui potiores in pignore.

opinio circa hypothecam expressam praeambulam. Nam Martinus dicit, quod mulier praefertur omnibus prioribus, siue expressas; siue tacitas habeant hypothecas — — Alii distinguunt inter pignus et hypothecam otio hypothecis praefertur: in pignoribus creditori datis non sic. Et aliter quoque fit distinctio inter pignus et hypothecam: ut ff. in quibus causis pignus tac. contrahatur. L. est differentia ff. de usucap. non solum §. si rem. Sed nec hoc placet, quia quantum ad actionem hypothecariam et eius privilegium, nihil interest inter pignus et hypothecam, ut instit. de act. §. item Serviana. Tu dic tertio cum Bulgaro esse distinguendum, utrum sit hypotheca expressa et tunc non praefertur mulier; an tacita, et tunc praefertur mulier. Quum ACCURSIVS in BVLGARI sententiam discedere haud dubitaret ac cum illo praefertendum censeret uxori creditorem, qui expressa hypotheca esset munitus; antequam matrimonium celebrauerit debitorque dotem acceperit: eius castra plures iurisconsultorum omni tempore sunt sequuti f); neque minus id in primis in Saxonia factum est a legumlatoribus: g) quo vero posito, plures ortae sunt in foro quaestiones, quae plane inutiles fuissent, si in eo prudentes adquireverint, quod IVSTINIANO placuerit; hodie autem perdifficiles esse videntur atque obscurae.

MISSAM

- f) MATTH. WESENBECHVS, ad tit. dig. qui pot. in pignore, num. 3. ANDR. GAILIVS, libr. II. observat. cap. 5. ANT. FABER, libr. VII. cod. Sabaud. tit. 34. def. 3. CHRIST. PHIL. RICHTERVS, de iure et privileg. credit. cap. III. sect. 1. p. 138. GEORG. AD. STRUVIVS, ex. XXXIII. ibid. 49. not. 2. AVG. LEYSERVS, loc. laud. atque ERNEST. CHRIST. WESTPHALIVS, in dem Versuch einer systematischen Erläuterung der saemmelichen römischen Gesetze vom Pfandrechte, §. 164. p. 236. sq.
- g) ord. proc. Sax. vetus, tit. XLIII. §. 1. ord. processus Gotbanae vetus, part. I. cap. 18. §. 8. ord. proc. Altenburgensis, part. I. cap. XXXVII. §. 14. Isenacensis, tit. XXVIII. §. 5. et Schwarzburgica, part. III. tit. 3. Extra Saxoniam sententia adoptata est in dem Württembergischen Landrechte, part. I. tit. 75. der Hochfürstl. Brandenburgischen Landes Constitution, class. II. §. 1. p. 27. ac Statutis Mühlhausen, libr. II. art. XXXI. §. 2.

5

MISSAM iam facio vnam earum, quid sit scilicet fru-
 tuendum, vbi facitae aequae ac expressae hypothecae in bonis
 mariti locum habuerint ante nuptias, ab ipso initas, et
 quidem uxori is, qui expressa fruatur; minime vero ille,
 cui saltem tacitum competit pignus, praecedere debeat hic-
 que tamen illud habuerit, quum alteri constitueretur ex-
 pressa hypotheca. Lectorem ablego ad ea, quae hac de
 re protulerunt BENED. CARPZOVIVS *h*) AVG. BERLI-
 CHIVS *i*) PETR. MULLERVS *k*) ac IO. HENR. BERGE-
 RVS *l*) atque in praesenti solum disquirò, quantum ad
 tempus illationis dotis sit respiciendum, vbi in creditorum
 concursu uxori locus sit assignandus, qui ipsi legum ex-
 fectenda competat? Inter recentiores iurisconsultos AVEV-
 STINVS DE BALTHASAR *m*) quaestionem hanc tetigit et
 licet concedat, plerosque iurisperitorum hypothecam la-
 die promissionis et consummati matrimonii constituendam ar-
 bitrari et numerationem postea factam retrahi; rationi tamen
 convenire putat, quod incipiat a die dotis datae. Prouo-
 cat, vt coniecturam suam corroboret, ad rescriptum SE-
 VERI atque ANTONINI *n*) Quum de dote inferenda
 tabulae conficerentur apud vereres dotales, quarum in pri-
 mis mentionem faciunt SVETONIUS *o*), TACITVS *p*)
 IVVENALIS *q*) atque APVLEIVS, *r*) vna cum quibusdam
 iurisprudentum *s*) neque inter esset quidquam hac in re, vtrum
 A 3 dos

h) part. 1. const. 28. def. 175.

i) part. 1. conclus. 72. num. 2.

k) ad STRUV. ex XLIV. thes. 49. not. 4.

l) orac. iur. libr. II. tit. V. thes. 4. not. 2. et elect. discept. forens.
 p. 1449.

m) de classificat. creditor. in concursu, part. II. sect. III. p. 52.

n) L. 1. C. de dot. caut.

o) viii. Claud. cap. 29. num. 6.

p) libr. XI. annal. cap. 30. §. 2.

q) Sat. libr. II. v. 119.

r) apol. p. 512.

s) L. 29. D. de pact. dotal. I. 12. D. de dor. proleg. L. 65. D. de
 donat. inter vis. et vxor. L. vlt. D. de suis et legis. et L. 48. D.
 solut. marr.

dos sit data; an dicta; an promissa: non potuit fieri; quia signatae essent tabulae *1)*; neque adhuc haud numerata sit dos; sed eandem ob causam modo nominati augusti haec sanxerunt: *dotem numeratio, non scriptura dotalis instrumenti facit et ideo non ignoras, ita demum te ad petitionem dotis admitti posse, si dotem a te ve ipsa datam probatura es.* Iungit huic legi, quod ACCURSIUS *2)* placuit; praeterea autem non est negandum, opponere imperatorem antiquam dotem eius augmento *3)*; neque frui eius ex sententia vxorem ob hoc qualificata illa hypotheca: nisi in immobilibus bonis, quae vxor intulit, illa consistat. Permittit quidem ei res mobiles, si immobilia deficiunt, in augmentum dotis inferre; sed id prius haud concedit; quam si nullum viri debitum adsit; siue, vt, graeca verba latine reddidit IO. FRID. HOMBERGIUS *4)*, maritus nemini obligatus sit; sed tunc reuera haud commoda quaedam ad illam redundant, vbi praeter illam nemo adsit, cui ex bonis mariti sit satisfaciendum.

ETSI vero omnia haec ita sint comparata; nullo tamen modo temporis ratio habenda est, quo dos est numerata. Quum id sine vilo discrimine adfirmare possumus, valet regula haec ante omnia iis in prouinciis, in quibus lege speciali haud prospectum est creditoribus, qui ante matrimonium contractum munita fuerint hypotheca expressa. Secundum claram constitutionem IUSTINIANI *5)* vxor iis praefertur, quum ait: *sancimus exstipulatu actionem, quam mulie-*

1) de variis his modis dotem constituendi plura tradunt CAIUS *libr. II. inst. tit. IX. §. 3.* in SCHVLTINGII *inrisprud. Anteiustiniana*, p. 154. atque VLPIANVS *fragmentar. tit. XI.* Ea in primis explicantur ab BARN. BRISSONIO, *libr. IV. formul. cap. 147.* ANT. SCHVLTINGIO, *loc. mem.* IO. GOTTL. HEINECCIO, *antiquit. Rom. libr. II. tit. VIII.* ac IO. CANNENGIETER, ad *Vlpian. tit. V. p. 34.*

2) ad L. 12. C. *qui potiores in pignore.*

3) *Novell. xcvi. cap. 3.*

4) *novell. constitu. Iustiniani, nou. xcvi. cap. 2. p. 674.*

5) L. 12. C. *qui potior. in pign.*

*mulieribus iam pro dote restituenda dedimus cuique etiam
donauimus inesse hypothecam, potiora iura contra omnes ha-
bere mariti creditores, licet anterioris sint temporis privile-
gio vallati.* Repetit hoc in nouella quadam constitutione *a)*
et quod sancitum est in fauorem vxorum, vsque eo exten-
dit, vt iis istos praeferret, quorum pecunia res debitoris sit
emta; vel reparata et licet paullo post vxori illos, qui mi-
litiæ causa pecunias crediderunt, praetulerit, *b)* iterum
haud distinguit, vtrum id sit factum, antequam dos fuerit
illata; an postea; sed eos vxori, omni delectu remoto, prae-
ponit. Satis quum clare ex his constat, secundum iuris ciui-
lis sanctionem tempus illationis dotis fundamentum haud
esse posse loci, vxori inter alios creditores assignandi: eius
auctoritatem in terris, quibus aliud legibus non est intro-
ductum, in dubium vocare haud possumus ob ea, quae
glossatorum quidam, vt supra animaduerti, tradiderunt.
Refragantur iis alii. Neque vllō modo quidquam, quod
solis nitatur glossatorum praeceptis, pro iure est habendum
et licet apud iurisperitos nominatos glossatorum auctoritas
hac in re satis habuerit ponderis atque efficeret, vt cum
BVLGARO praeferendos censerent vxori antiquiores credi-
tores hypothecarios; reliqui tamen vno ore ac voce adfir-
mant, non minus hodie dotem praeponendam secundum
ius commune omnibus aliis creditis, licet munita fuerint
hypotheca expressa; antequam matrimonium sit consumma-
tum, videlicet IO. ROBERTVS, *c)* REINH. BACHO-
VIVS *d)*, ANDR. FACHINAEVS *e)*, FRANC. BALDVI-
NVS, *f)* IOACH. MYNSINGERVS *g)*, FRID. PRVCK-
MANNVS *h)*, SAM. STRYCKIUS *i)*, LVD. GVNTH.
MARTINI

a) Nou. xcvii. cap. 3.

b) loc. citat.

c) animaduers. contra Cuiacium, libr. III. cap. 14.

d) ad Treutler. vol. II. disp. 1. ibes. 4.

e) controu. iuris, libr. III. cap. 99.

f) in Iustiano, libr. III. tom. 1. iurisprud. Rom. ex Aetiae, p. 116.

g) libr. III. obs. 15.

h) vol. 1. consil. xxxvii. num. 119.

MARTINI *k*), IO. BRUNNEMANNVS *l*), IAC. FRID. LVDOVICI *m*), IO. FRID. EISENHARTVS *n*), FRID. ES. PVFENDORFIVS *o*), IVST. CLAPROTHIVS *p*), AVG. DE BALTHASAR *q*), IO. AVG. HELLFELDIVS *r*), ac CHRIST. GOTTL. GMELIN. *s*)

NEQVE vero ad tempus illationis dotis respicere debemus is in terris, quibus antiquioribus creditoribus hypothecariis vxor haud praefertur; sed illius momenti ratio habenda est, quo matrimonium est consummatum. Caurum quidem id esse reperimus plerisque in legibus, quibus quoque hoc modo derogatum est iuri Romano; neque tamen aliud censendum est, vbi quidquam hac de re in legibus nihil tradatur. Patet hoc 1) ex PAPINIANO. *s*) *Quaerebatur, inquit, de pignore. Quum ex causa promissionis ad uniuersae quantitatis ex solutionum, qui dotem promisit, compellitur, non utique solutionum tempora obseruanda sunt; sed dies contractae obligationis.* Argumentum 2) merito duco a liberis, pupillis ac fisco. Liberi sine dubio a tempore gerendae administrationis bonorum maternorum habent hypothecam, licet multo post pater quidquam acceperit et clare sancita sunt a IVSTINIANO: *v*) *dubitabatur, ex quo tempore hypothecae competere oportet, vtrumne ab initio; an ex eo tempore, ex quo male aliquid gestum est, compendiosa nam ratione inter-*

s) in usu moderno, tit. ff. de rebus auct. iud. poss. §. 4.

k) in proc. fori Sax. tit. XXXIII. §. 1. num. 39.

l) ad L. 12. C. qui pot. in pign.

m) in der Einleitung in den Concursproces, cap. x. §. 31. p. 69.

n) de iuribus singularibus viduar. §. XVIII. in eius opusculis, p. 249.

o) obs. iuris uniuers. tom. II. obs. 122. p. 463.

p) in der Einleitung in faemliche summarische Prozesse, et quidem dem Concursproces, p. 146.

q) de classifac. creditor. p. 49.

r) diff. de diuerso pignoris iure liberis in parent. bonis competente, §. XVIII. in eius opusculis, p. 119.

s) in der Ordnung der Gläubiger, cap. III. §. 5. p. 169.

t) L. 1. D. qui potiores in pignore.

u) L. 6. C. 4. C. de bonis, quae liberis.

x) loc. laud.

interpretatur initium gerendae; vel deserendae administrationis; vel observationis esse spectandum. Quum his ex verbis merito argumentor cum IO. AVG. HELLFELDIO x), haud semper respiciendum esse ad tempus, quo pater dissipare coepit bona liberorum suorum; neque eos secundum illud esse locandum inter creditores patrios; ex eadem lege concluditur cum aliis ERNEST. CHRIST. WESTPHALIVS y), pupillo tribuendum esse in bonis tutoris haud ab eo ab hinc tempore, quo quidquam ex eius facultatibus consumsit; vel in usus suos conuertit; sed ab eo potius momento, quo tutelam in se suscepit. Solum tandem temporis contractus rationem habet ANTONINVS z), ubi de filii pignore loquitur: *quamuis ex causa dotis vir quondam tuus tibi sit condemnatus; tamen si priusquam res eius tibi obligarentur, cum fisco contraxit, ius fisci causam tuam praeuenit.* Quum omnes hi in eo conveniunt, quod in diiudicanda aetate hypothecarum ipsorum haud respiciatur ad tempus, quo debitoribus est solutum, ob quod pignus exercent tacitum; sed quo potius illorum incepit administratio, idem quoque adferere debemus de vxore. Eo minus 3) id in dubium vocare licet, quum legibus ob debitum futurum pignus constituere haud est ventum a) hocque facto creditor pignoratitius sine dubio locandus est inter alios creditores secundum tempus hypothecae constitutae: immo ex sanctione iuris Romani creditori pignus tribuendum est ob mutuum; ante quam soluta sit pecunia debitori, si scilicet creditor hac in re haud fuerit in mora b). Vbi denique 4) perpendamus, secundum novellam diei, quo numerata est dos, nullo modo rationem habendam esse, ubi esset sermo de loco vxori inter alios creditores, assignando et si quoque abrogatum est quibusdam in regionibus ius praelationis, quod

y) loc. mem.

z) L. 1. C. de dote caus.

a) L. 5. pr. D. de pignor.

b) L. 4. D. quae res pign. et L. 1. pr. D. qui pot. in pign.

quod ei simul ibi concedatur prae aliis creditoribus, antiquiorem hypothecam expressam habentibus, idem simul per id haud contigisse reliquis huius sanctionis capitibus, noua nobis sese offert ratio, quae sententiam hanc corroborat.

OBSTARE quidem videtur, quod SEVERVS atque ANTONINVS in supra recitata lege sanxerunt; sed plane aliam tangit quaestionem et numerationem tantum dotis necessariam esse statuit, vbi dotem vxor repetere velit. Hoc profecto nemo in dubium vocabit, quum tam in concursu creditorum; quam extra illum dotis illatio ante omnia sit probanda; nemo autem ex eo tuto argumentari potest, ipsius hypothecam prius haud incipere posse; quam si sit numerata. Eo minus id legislatoribus in mentem venire potuit, quod illorum aetate hypotheca haec mulierum adhuc incognita erat. Quod ACCVRSIVS tradidit, ex tempore dationis dotis incipere hypothecam, attentionem haud meretur; sed sola consistit in opinione hominis, qui de iurisprudencia quidem bene est meritus; plures tamen protulit ineptias ac denique merito distinguere debemus augmentum dotis ab ipsa dote; vel eius parte, post contractum matrimonium numerata, ea ratione, vt nullo modo ad eam sint adplicanda, quae de augmento dotis in legibus sunt cauta.

HAEC quum ita sese habeant: duo ex iis duco conclusaria. Etsi quoque 1) vxor, priusquam nuptias celebrauerit, dotem numerauerit; hypotheca tamen illa qualificata a die demum nuptiarum fruatur. Ipse quidem quondam c) amplexus sum sententiam HENR. HAHNII, d) REINH. BACHOVII e) MERCVRII MERLINI f) aliorumque etiam sponsae priuilegia competere dotis; neque minus illam recentiore aetate

c) *introducitur in controuersias iuris civilis, sect. I. cap. II. membr. 1. p. 30.*

d) *obseruat. ad Wesenbec. dig. part. posterior. libr. XX. tit. III. p. 11.*

e) *in not. ad Wesenbecium, tit. de priuil. creditor. num. 5. lit. c.*

f) *de pignor. et hypothecis, libr. III. tit. II. qu. 71.*

aetate defendit PAVL. IAC. FEVERLIN g); ingenue tamen fateri me oportet, haud leuia ac futilia argumenta illorum esse, qui ei illa denegant. h) Etsi quoque sponsae locum assignemus inter creditores hypothecarios, vbi pecuniam, quam loco dotis marito inferre intendit, ante nuptias numerauerit, neque illae sint celebratae; illi tamen maius priuilegium; quam alii doli tribuere haud possumus ac merito recordari debemus sanctionis imperatoris, quod dos ad matrimonium sese referat; neque sine illo cogitari possit. Haud fallimur itaque; vbi praeferamus uxori creditorem, qui consequutus est expressam hypothecam publicam post dotis numerationem, si illam ante nuptiarum diem nactus est ac creditorum concursus obtinet in regione, qua BVLGARI opinio legibus est priuata. Eadem autem ratione II). secundum tempus, quo matrimonium est consummatum, dos est locanda, siue illa sit iam simul numerata; siue id postea sit factum; neque interesse puto, vtrum pacta dotalia vel minimum sint tempore nuptiarum inita; an id postea adhuc contigerit. Neque vnum; neque alterum requirunt leges ac CHRIST. THOMASIVS, i) probe animaduertit, secundum ius Romanum pacta illa celebrari quoque potuisse post nuptias, quum id ex pluribus legibus k) abunde liquet. Quum legumlatores haud id patiuntur, quod sit in fraudem tertii, indigna profecto vxor foret beneficiis ipsi tributis, si in fraudem creditorum vellet, quum iam esset in matrimonio, pacta dotalia inire; vbi autem eius adulari haud potest, semper quoque ob dotem, post celebratas nuptias marito illatam, frui debet iuribus, quae alioquin vxori competunt; neque aliud demonstrari potest

B 2

ex

- g) de priuilegio dotis sponsae competente, Altorfii, C1010CCLXXII.
 h) BENED. CARPZOVIVS, par. II. const. XXIII. def. 5. WOLFG. AD. LAVTERBACHIVS coll. theor. pract. libr. XX. tit. II. §. 25. p. 62. et SAM. STRYCKIVS, vs. mod. rit. de tacit. pignore, §. VIII. p. 599.
 i) diff. de pact. dotal. sect. II. tom. I. disserat. eius academ. p. 914.
 k) L. 1. pr. L. 12. §. 1. et L. 29. D. de pact. dot.

ex iis, quae cauta sunt de *augmento dotis*. Differt a dote; neque eius augmentum obtinet; nisi dos antea est constituta, cui accessit.

OMNIA haec in mentem mihi venerunt, quum pro muneris ratione sollemne certamen, a me indicandum est quo libellus, disquisitioni litteratorum virorum subiectus, doctissimo eius auctori opportunam inprimis suppeditabit occasionem de lege, iura doctorum tangente, disputandi, cui lumen, quod desideraret, belle accendit. Est is

PRAENOBILISSIMVS AC CLARISSIMVS
GOTTLIEB HUFELAND

GEDANENSIS

LIBERALIVM ARTIVM MAGISTER,

qui conflictu hoc viam sibi parabit ad summos honores, ipsi ab illustri iurisconsultorum ordine decretos, rite adipiscendos. Quum in more est postum institutoque maiorum, vt publice indicetur, quatenam familiaritas candidato fuerit cum litteris quae ratione iis incubuerit: ei haud alienum puto, vbi verba ipse, quibus nobis illam descripsit, recitem:

Ego GOTTLIEB HUFELAND, natus sum Gedani anno MDCCLX a. d. XIX Octobris, patre DANIEL HUFELAND negotiatore ac civitatis Gedanensis centumviro, matre ANNA CONSTANTIA GRANZAU, quibus parentibus carissimis summopere laetor, ac pater quidem, qui literarum studia maxime in deliciis habuit, primis earum rudimentis iam a teneris inde annis ipse me imbuit; sed eheu! vix nonum intraveram annum, cum morte ille mihi eriperetur, quod quidem dolore multo acriore ac diuturniore me afflicturn fuisse, nisi divino beneficio mihi vitricus contigisset inprimis egregius, MICHAEL MALONEK, mercator inprimis nobilis ac patriae urbis centumvir, qui pueritiam et adolescentiam meam germani patris amore, iuventutem amicitia, quae dulcior ab aequali proficisci haud poterat, complexus est. Ad
litteras

literas vero excolendas, postquam ab anno MDCCLXVII inde inferiores Gymnasii academici patrii classes percurreram, ad duas superiores sensim admissus, in religionis decretis sum. ven. VERPOORTEN, in historiarum, geographiae et juris tum naturalis tum civilis elementis consult. GRALATH, in physicis et naturali historia exp. SENDEL, in logicis et philosophia encyclopaedia exc. STRAUSS, in matheſi tum pura tum applicata exc. BARTHOLDI, in linguae latinae veterumque auctorum romanorum studio exc. COSAK, in graecis vero et hebraicis b. GROBDECK, exc. STRAUSS et TRENDELENBURG praeceptores habui, quos gratissimo semper animo venerabor; praeterea ne recentiorum ignarus inueniret idiomatum, linguae gallicae et italicæ tempus et operam tribui. Hisce instructus disciplinarum instrumentis Lipsiam petii, ubi ab exc. BORZIO inter cives academicos anno MDCCLXXX mensi Octobri receptus sum. Quantum ibidem vero praestantissimæ incomparabilis ERN. PLATNERI ad exacuendam ingenii aciem et amorem studii philosophici promovendum mihi profuerint scholæ, nec praeterire me officium, nec pro dignitate praedicare rei magnitudo me sinit. Praeter hunc virum celeberrimum, qui me, non dicam philosophiam, sed philosophandi rationes docuit, b. CHR. LUDWIG tum praelectionibus consuetis, tum colloquiis, ad quæ me saepissime admisit, familiaribus physicis tradidit doctrinas, exc. LESKE vero historiam naturalem, b. CLODIUS, sum. rev. MORUS, et exc. ECK humaniores literas, ill. BIENER historiam juris et cl. SAMMET jus naturæ atque ex Institutionibus Instimiani et Digestis jus civile romanum docuerunt, quibus omnibus ac singulis me quamplurimum debere gratus profiteor. Praeterea ibidem linguae anglicæ elementa addiscere studui. Inter hos vero studiorum progressus occasionem opportunam, terras externas cum prænob. lo. HENR. SCHMIDT, patricio Gedanensi, qui jam muneribus publicis in patria fungitur, visendi nullomodo negligendam credidi; is vero me socio Germaniæ plures partes, Belgii

tum quas vocant liberas tum austriacas provincias, Galliam et Helvetiam annis MDCCLXXXII et MDCCLXXXIII per tredecim mensium spatium permigravit; quod quidem iter pro viribus in commoda mea verti studui, ita ut in eodem scientias, quas prae aliis adamaveram, excolerem multa propius cognoscendo et ab eruditissimis clarioribus discendo, inter quos, ut plures taceam, celeberrimus INGENHOUS, qui Vindobonae floret, insigni me benivolentia atque humanitate excepit. Hoc modo, ut ita dicam, ad studia juris pleniora praeparatus Göttingam adii, ubi, postquam ab illustr. GATTERERO in civium numerum relatus eram, quicquid mihi otii dabatur, id omne fore in iurium studio excolendo consumpsi; quo consilio audiivi viros perillustres BOEHMERUM jus canonicum et feudale interpretantem, ac PÜTTERUM jus publicum et privatum principum, atque summorum imperii tribunalium processum tradentem et praxeos praecepta scriptis et relationibus oralibus excolenda instruentem; praeterea operam dedi illustribus atque excellentissimis viris, CLAPROTHIO processum juris tum expositione tum propositis exercitationibus illustranti, SPANGENBERGIO Digestorum doctrinas evolventi, WALDERIO jus germanicum exponenti, et MEISTERO jus criminale explicanti. Atque ut aliarum quoque artium, quas addiscendi maxima ibi est copia, studium persequerer, a perill. PÜTTERO historiam imperii R. G., a viris illustribus atque excellentissimis SCHLÖZRO politicam ac doctrinam de rerum publicarum formis, a BECKMANNO Technologiam, Oeconomiam, politiam, et scientiam quam vocant cameralem, a SPITTLERO historiam principum imperii praestantiorum didici; et praeterea in lingua anglica magis adhuc excolenda duce exc. DIEZIO operam posui, ad quae literarum subsidia, quae maximam mihi praebuerunt utilitatem, accessit plurimum jam nominatorum tum aliorum virorum ibi degentium doctissimorum familiaritas mihi concessa, ex qua fructus percepi uberrimos. Quo pacto cum e lectionibus academi-

academicis satis mihi profecisse viderer, superesse censui, ut otium mihi sumerem ad ea, quae ex acroasibus doctissimorum virorum accepissem, recte digerenda propriaque lectione ac meditatione amplificanda. Quo consilio cum in hanc Academiam ante annum fere me contulissem, a sum. rev. DOEDERLEINIO, qui tum eam pro Rectore regebat, civitate academica auctus, propter multa, quibus affluit ad vitam literatae jucunditatem, commoda et ornamenta, doctorum imprimis celebritatem, discipulorum humanissima studia, bibliothecarum opportunitatem; hanc potissimum eligendam censui, in quo studiorum meorum fructus docendo expromerem. Ut igitur docendi facultatem rite adipiscerer, primum Amplissimi Philosophorum Ordinis in hac Universitate florentis examini ac iudicio me obtuli, qui quidem summos et philosophia honores humanissime mihi largitus est. Deinde Illustrem Jurisconsultorum Ordinem adiit, ab eoque, ut ad examina pro consequenda in utroque Jure doctoris dignitate admitterer, precatus sum, qui precibus meis humanissimis indulgentissime concessit, nihilque post disputationem publicam more majorum habitam iribueret istos honores constituit, pro quo insigni beneficio ipsi nunc, uti omnibus fautoribus et praeceptoribus meis maxime venerandis, qui ad comparandam literarum doctriinam ad usumque transferendam vel auctores vel adjuutores fuerunt, gratias, cum primum nunc palam agere liceat, maximas ago, iisque officium, pietatem et observantiam polliceor sempiternam.

EA quum fuerit studiorum candidati nostri dignissimi ratio, non potuit fieri quin in utroque examine collegio iurisconsultorum omnino satisfecerit atque expectationem sustineret, quam de se excitavit, eandemque ob rem ordo noster rogatu eius ipsi permetteret, sine praeside descendere in arenam atque ibi disputationem suam inauguralem de legum in pandectis interpretandarum subsidio, ex earum

nexu

nexu et consecutione petendo, contra tela aduersariorum defendere. Dicitur esse huic certamini crastinus dies; ego vero MAGNIFICVM ACADEMIAE PRORECTOREM, ILLUSTRISSIMUM S. R. I. COMITEM, PATRES VENERANDOS, HOSPITES OMNIUM ORDINUM HONORATISSIMOS GENEROSISSIMOSQUE aeque ac NOBILISSIMOS COMMITTONES meo meique ordinis nomine oro ac contendo, vt praesentia sua actum hunc splendidiorem reddere velint. P. P. d. ix. Sept. ann. post reparatam salutem c1o 1o CCLXXXV.

VD18

ULB Halle
004 582 101

3

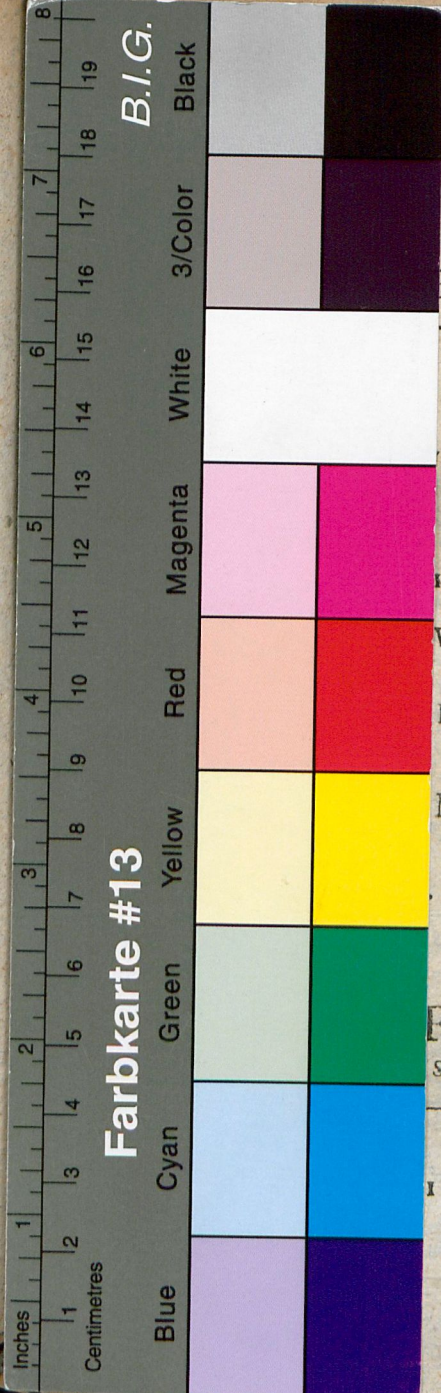

Sb.

f

B.I.G.

Farbkarte #13

1785,6
7
IQVIAE CONTROVERSIAE
INTER
E BVLGARIS ET MARTINVM GOSIAM
DE
ELATIONE DOTIS.

PROGRAMMA
QVO
OBILISSIMI AC CLARISSIMI
LIEB HVFELAND
GEDANENSIS
LIBERALIVM ARTIVM MAGISTRI
VTATIONEM INAVGVRALEM
DE
IN PANDECTIS INTERPRETANDARVM
SVBSIDIO
M NEXV ET CONSECVTIONE
PETENDO
X. SEPT. ANN. MDCCLXXXV.
INSTITVENDAM
INDICIT
FRID. WALCHIVS, D.
SCONSVLTORVM SENIOR AC DECANVS.

I E N A E
ITTERIS HELLERIANIS.

